



Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union



Erasmus+

Το Φινλανδικό Εκπαιδευτικό Σύστημα*

Οι φινλανδικές αρχές συνειδητοποίησαν την σημασία της εκπαίδευσης για το μέλλον της χώρας, ήδη από την δεκαετία του '60. Το σημαντικό είναι ότι υπήρξε συναίνεση μεταξύ των πολιτικών κομμάτων για την ανάγκη αναβάθμισης του εκπαιδευτικού συστήματος. Η Φινλανδία εφαρμόζει το μοντέλο της αποκεντρωμένης διοίκησης που ισχύει και για την εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Παιδείας καθορίζει τους γενικούς στόχους μόρφωσης, τα μαθήματα που διδάσκονται και τις ελάχιστες ώρες διδασκαλίας κάθε μαθήματος. Οι γενικοί στόχοι του υπουργείου εξειδικεύονται από το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας που καθορίζει και το περιεχόμενο του κάθε μαθήματος. Η τελική μορφή του Αναλυτικού Προγράμματος αποφασίζεται σε τοπικό επίπεδο (οι δήμοι σε συνεργασία με τα σχολεία). Γενικά, το εκπαιδευτικό σύστημα έχει δημόσιο χαρακτήρα στην Φινλανδία, ενώ οι λίγοι ιδιωτικοί φορείς που παρέχουν σχολικές υπηρεσίες επιδοτούνται από το κράτος.

Μία επιπλέον πληροφορία είναι ότι στην Φινλανδία οι πολίτες καταναλώνουν 11GB τον μήνα και 12,2kg καφέ τον χρόνο και αποτελούν από τους πιο ευτυχισμένους ανθρώπους στον κόσμο.

Η επίσκεψή μας στην Φινλανδία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος κινητικότητας Erasmus+ KA101. Το πρόγραμμα ERASMUS+ KA101 είναι ένα εξαιρετικό εργαλείο γιατί δίνει τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να διευρύνουν τους εκπαιδευτικούς ορίζοντες, να προβληματιστούν στο αντικείμενο της καθημερινής δουλειάς τους, να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων. Κι αυτό επιτυγχάνεται με τη ζωντανή, επιτόπια παρακολούθηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε άλλες χώρες.

Το σχολείο

Στη Φινλανδία η υποχρεωτική εκπαίδευση είναι 9ετής (7 έως 16 ετών). Τα φινλανδόπουλα ξεκινάνε το σχολείο στα επτά τους χρόνια, έχοντας παρακολουθήσει ένα χρόνο Νηπιαγωγείο. Οι ελάχιστες ώρες εβδομαδιαίως είναι 20 για τις πρώτες τάξεις και 30 για το Γυμνάσιο, ενώ μαθητές λαμβάνουν και δωρεάν γεύμα.

Ο ρόλος του κράτους στα σχολικά βιβλία περιορίζεται μόνο στο περιεχόμενο. Τα σχολεία κάθε περιοχής αποφασίζουν για τα βιβλία που θα χρησιμοποιήσουν. Στόχος της βασικής εκπαίδευσης είναι να υποστηρίξει την απόκτηση γνώσεων που απαιτούνται για την περαιτέρω εκπαίδευση, αλλά κυρίως να αναπτύξει την προσωπικότητα των μαθητών και να καλλιεργήσει ένα σύνολο δεξιοτήτων. Πολύ σημαντικές μεταξύ αυτών είναι οι κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες και πάνω σ' αυτές είναι δομημένη η εκπαιδευτική διαδικασία.

Η βασική αρχή των Φινλανδών παραμένει ίδια, από τη δεκαετία του 1970 που ξεκίνησαν να επενδύουν στην εκπαίδευση και να κάνουν μεταρρυθμίσεις : Στόχος δεν είναι αριστεία των μαθητών, αλλά η ισότητα στην εκπαίδευση.

Η αξιολόγηση του μαθητή γίνεται από τον δάσκαλο, εξαρτάται από την εκτίμηση του και όχι από εξετάσεις. «Μαθαίνουμε, δεν εξεταζόμαστε», αυτή είναι η φιλοσοφία τους.

Είδαμε σχολεία χωρίς κάγκελα, με ελεύθερη πρόσβαση, σχολεία μεγάλα, φωτεινά, άρτια σχεδιασμένα (μας είπαν ότι συχνά σπουδαίοι αρχιτέκτονες αναλαμβάνουν να τα σχεδιάσουν).

Με λίγα λόγια το φινλανδικό σχολείο είναι:

- ένα ζωντανό σχολείο με μαθητές που ένιωθαν άνετα σ' αυτό,
- με χώρους αναψυχής κι ελεύθερου χρόνου,
- με ευρύχωρη τραπεζαρία, με ωραία χρώματα και διακόσμηση των παιδιών στους τοίχους,
- με βιβλιοθήκη και χώρους εργασίας και
- χωρίς να ακούγεται ο ενοχλητικός ήχος του κουδουνιού
- με τάξεις ευρύχωρες, με σύγχρονους υπολογιστές και διαδραστικά συστήματα τελευταίας τεχνολογίας,
- με αίθουσες καλλιτεχνικών πραγματικά εντυπωσιακές και
- με υποδομές στα γυμναστήρια άρτιες.

Ο μαθητής στο φινλανδικό σχολείο

Οι μαθητές των φινλανδικών σχολείων, δεν χαρακτηρίζονται από άγχος και κούραση, ούτε από (συχνά) την ανάγκη εκτόνωσης του έλληνα μαθητή, διότι το σχολείο καλύπτει τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες. Η μελέτη στη σχολική μονάδα είναι αρκετή και το απόγευμά τους είναι ελεύθερο. Η έννοια φροντιστήριο είναι κάτι άγνωστο γι' αυτούς. Όλα τα παιδιά είναι στην ίδια τάξη ανεξαρτήτως ικανοτήτων και δεξιοτήτων. Προσφέρεται επίσης ενισχυτική διδασκαλία και ψυχολογική υποστήριξη από εξειδικευμένο προσωπικό μέσα στο σχολείο. Ως αποτέλεσμα, το χάσμα μεταξύ των αποκαλούμενων καλών και κακών μαθητών είναι εξαιρετικά μικρό.

Ο εκπαιδευτικός στο φινλανδικό σχολείο

Είδαμε μία χώρα με εκπαιδευτικούς που χαίρουν μεγάλης εκτίμησης και αναγνώρισης. Το επάγγελμα του δασκάλου έχει πολύ υψηλό κοινωνικό κύρος, αλλά και το επίπεδο των εκπαιδευτικών είναι πολύ υψηλό. Διαθέτουν μεταπτυχιακές σπουδές (τριετείς σπουδές και master στα παιδαγωγικά) και επιμορφώνονται κάθε χρόνο. Επίσης υποστηρίζονται και μέσα στο σχολείο από εξειδικευμένους συνεργάτες. Στη Φινλανδία οι εκπαιδευτικοί είναι άτομα που σέβονται οι ίδιοι τον εαυτό τους και τους σέβεται και η κοινωνία.

Ο συνδικαλισμός τους είναι ανεξάρτητος από τα κόμματα. Ανήκουν σε ένα συνδικαλιστικό όργανο που συμμετέχει θεσμικά στη σύνταξη των προγραμμάτων και σπανίως έρχεται σε αντίθεση με τη διοίκηση. Τέλος, η αξιολόγηση (για την οποία τόσος λόγος γίνεται στη χώρα μας) δεν υφίσταται, γιατί όπως μας είπαν «δεν χρειάζεται»! Ο εκπαιδευτικός, με απόλυτη αυτονομία, επιλέγει τη μέθοδο διδασκαλίας που θα ακολουθήσει και όλοι αυτοαξιολογούνται, χωρίς να υπάρχουν μηχανισμοί εποπτείας και αξιολόγησης.

Είναι φανερό ότι το φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα απέχει πολύ από το δικό μας. Κανένα όμως σύστημα μιας χώρας δεν μπορεί να αντιγραφεί ή να εφαρμοστεί σε μία άλλη.

Υπάρχουν πάντα οι διαφορές στην κουλτούρα, τις συνθήκες, τη νοοτροπία. Το να σταθούμε όμως για λίγο και να αναρωτηθούμε πώς μπορούμε να κάνουμε μερικά βήματα βελτίωσης στην εκπαιδευτική μας καθημερινότητα, αυτό είναι ίσως το πολυτιμότερο μάθημα που πήραμε από τους Φιλανδούς. Για να στηρίξουμε, να βοηθήσουμε, να ενδυναμώσουμε τον μαθητή ως άνθρωπο. Και, ίσως, για να κάνουν το σχολείο λίγο πιο ελκυστικό γι' αυτόν.

Το φιλανδικό σχολείο θέτει ως στόχους:

- κάθε μαθητής να είναι σε θέση να μεγιστοποιήσει τη μάθηση με όλες τις δυνατότητες
- το χάσμα μεταξύ των «καλύτερων» και των «λιγότερο καλών» μαθητών να είναι μικρότερο
- κάθε μαθητής να έχει την ευκαιρία να αναπτύξει τη δική του μάθηση και δεξιότητες

Το φιλανδικό σύστημα εφαρμόζει οργανωμένη στρατηγική προς την ένταξη με γενική, εντατικοποιημένη και ειδική υποστήριξη των μαθητών:

- ένα ατομικό σχέδιο μάθησης για κάθε μαθητή
- συμμετοχή μαθητών !!!!!
- καλή αλληλεπίδραση με τους γονείς: αυτό είναι ομαδική εργασία
- προσεκτικά επιλεγμένοι εκπαιδευτικοί → η πιο σημαντική ικανότητα είναι πώς αλληλεπιδρούν με τους μαθητές
- το ζήτημα της ισότητας → οι εκπαιδευτικοί στο σπίτι κάνουν δραστηριότητες για να συσχετίσουν τους μαθητές με την ομάδα (δραστηριότητες ζώων...)
- αντί να επισημαίνουμε τους μαθητές, ρωτάμε τι χρειάζονται

Με βάση όλα τα παραπάνω, συμπεραίνουμε ότι η ίση και υψηλής ποιότητας εκπαίδευση προσδίδει μεγαλύτερο σεβασμό στα παιδιά και την παιδική ηλικία και συμβάλλει στην οικοδόμηση ενός βιώσιμου μέλλοντος, τόσο για τον καθένα ατομικά όσο και για ολόκληρη τη χώρα. Η μεγιστοποίηση της επιτυχίας των μαθητών γίνεται μέσω διαφοροποιημένη μάθηση (Morgan 2014). Κλείνοντας πρέπει να τονίσουμε ότι χρειάζεται να κατανοούμε τους μαθητές και τις ανάγκες τους και να προσαρμόζουμε το πρόγραμμα ώστε να ταιριάζει στις ανάγκες τους. Για να μπορούμε να κρατήσουμε το ενδιαφέρον και να τους κάνουμε να εμπλακούν στην μαθησιακή διαδικασία.

*Το άρθρο αυτό προέκυψε από εκπαιδευτικούς της Διεύθυνσης Α/βάθμιας Εκπ/σης Θεσπρωτίας που παρακολούθησαν το επιμορφωτικό πρόγραμμα "Benchmarking Course Finnish Education System-Pedagogical Leadership and Educational Innovation" στο Ελσίνκι, τον Ιούλιο 2021, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Erasmus+ KA1.

Βιβλιογραφία:

1. Oates, T. (2015). Finnish fairy stories, (April), 1–6.
2. Sahlberg, P. (2010). The secret to Finland's success: Educating teachers. *Stanford Centre for Opportunity Policy in Education- Research Brief*. <https://doi.org/10.1007/s13398-014-0173-7.2>
3. Sahlberg, P. (2011). The Professional Educator: Lessons from Finland. *American Educator*. <https://doi.org/10.1146/annurev.genom.2.1.103>
4. Sahlgren, G. H. (2015). *Real Finnish Lessons*.
5. Wiliam, D. (2011). *Embedded formative assessment*. Solution Tree Press
6. Antti Sankala, Director of Development Kirkkonummi Municipality, Finland
7. Ritva Mickelsson, Steps toward inclusion by general, intensified and special support

- The Finnish Education system
 - New national core curriculum for basic education: focus on school culture and integrative approach
 - School dog Lyyti and her Instagram profile Lessons from a Finnish classroom
 - School ponies Aava and Poju support students' well-being School ponies
 - Harnessing horses in social pedagogy: Equine-assisted social education in a school context
8. <https://finlandabroad.fi/web/grc/phinlandiko-ekpaideutiko-systema>
 9. <https://www.oph.fi/en/statistics-and-publications/publications>